

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for TINE SA

□

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til TINE SA oppfyller våre krav til basisnivå.
Les mer om basisnivå **her**.*

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Klar for morgendagens muligheter

Vi ser tilbake på en tid mange av oss har omtalt som ekstraordinær. Et år som vil bli behørig beskrevet i fremtidens historiebøker. Preget av utfordringer, men også imponerende innsats, samarbeid og gode resultater.

Med krig og krise står matsikkerheten på spill, og flereforsår viktigheten av å ha matproduksjon i hele landet. Det gir storsamfunnet goder vi alle nyter godt av: trygg matforsyning, god dyrevelferd, åpne kulturlandskap, arbeidsplasser og bosetting Norge rundt. Sammen med ansatte og eiere skaper TINE disse verdiene som Norge trenger. Derfor er jeg så glad for at vi fortsetter å levere. Takket være dedikasjon og innsats gjør vi utfordringer om til muligheter, og ser tilbake på et sterkt år med et godt resultat for konsernet vårt.

Vi har satt forbrukeren i førersetet, med kundene som rettesnor og en ny kommersiell strategi for TINE SA som fundament. For den eneste måten å skape verdi på, er å lykkes i markedet. Vi skal ta en større andel av mat og drikkemarkedet, fortsette å stabilisere utviklingen i viktige kategorier og realisere nye, spennende vekstområder. Til tross for både dyrtid og endret forbruksmønster har vi lykkes med å lansere produkter som allerede har blitt nye folkefavoritter i 2023. Både Diplom-Is og Fjordland har fått sterkere markedsposisjoner, og det nærer ingen tvil om at det er forbrukerinnsett som utvikler sterke merkevarer i TINE. Å treffe på forbrukernes behov gjennom måltidsdøgnet med smak, kvalitet, innovasjon og bærekraft ifokus er nøkkelen til suksess. Også utenfor Norges grenser gjør vi oss bemerket. I år har vi solgt produktertilsvarende 3 millioner liter norsk melk i det nordiske markedet – godt hjulpet av vårt datterselskap Wernersson Ost. Ser vi til Irland produserer anlegget vårt mer ost, og fremover vil all Jarlsberg til det internasjonale markedet lages her og i USA. 17 prosent av konsernets inntekter er fra vår internasjonale drift, og ambisjonene våre står ved lag.

Samtidig fortsetter den verdifulle jobben med å redusere kostnader i hele konsernet. Siden 2019 har vi kuttet over 1,5 milliarder kroner. Det siste året har vi også tatt viktige beslutninger for TINE Gruppas fremtid, både nødvendige endringer i TINEs anleggsstruktur og ny varevei for Diplom-Is. Stillstand ertilbakegang, sies det. Derfor må vi tørre å ta krevende beslutninger, endre oss i takt med omgivelsene og forutse morgendagens muligheter. For å møte morgendagen må vi fortsette å styrke våre rammebetingelser. Det er godt nytt at regjeringen har besluttet å justere endel av de konkurransepolitiske tilskuddene til våre konkurrenter, slik at vi kan konkurrere på mer rettfærdige vilkår. Endringene vil styrke konkurransekraften til norsk melk, og kommer både meieriaktører, forbrukere og norske melkebønder til gode. For det er ingen tvil: en presset bondeøkonomi er svært krevende for våre eiere. I år betaler TINE ut over 1 milliard kroner i etterbetaling til eierne våre. Det gir helt nødvendige inntekter til bonden – samtidig som de skaper verdier vi alle nyter godt av: arbeidsplasser, bosetting og et levende Norge fra nord til sør.

Vi fortsetter å ta store steg i bærekraftens navn. Nå viser ferske tall fra landbrukets klimakalkulator at utslippene fra norsk melkeproduksjon er enda lavere enn antatt: vi kan skilte med 1,04 kg CO₂-ekvivalenter per liter melk, mens det globale gjennomsnittet er over det dobbelte. Det beviser hvor viktig det er at vi dokumenterer og setter tydelige mål for hvordan vi skal fortsette å redusere utslippene våre – på tvers av verdikjeden. Et arbeid som bærer frukter: Diplom-Is ble årets Miljøfyrtårn for sitt bærekraftsarbeid i 2023. Jeg gleder meg til vi skal fortsette å bruke kraften vi har sammen for å ta TINE i retningen vi ønsker for 2024. Vi er allerede i gang med å utarbeide en felles konsernstrategi som skal stake ut en tydeligere kurs for hele konsernet vårt frem mot 2030.

Morgendagens muligheter skal bygge på våre suksesser, våre erfaringer og vår kompetanse. Sammen skal vi ta initiativ, ta ansvar og ta vare på hverandre, når vi fortsetter å utvikle Norges sterkeste merkevarer, som er en del av din hverdag, gjennom alle måltider – et helt liv.

Fra TINEs års- og bærekraftsrapport 2023
"Bærekraftig verdiskaping"

Styrets signatur

Helge Arne Espeland

Anne Berit Løset

Elin Aarvik

Rolf Øyvind Thune
Nestleder

Solveig Bjatteng Rønning

Asgeir Pollestad

Ottar Råd

Marit Haugen
Leder

Bjørnar Gjerde

Tor Arne Johansen

Jeffrey Thomas

Ann-Beth Freuchen
Konsernsjef

Oslo
15.02.2024

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

TINE SA

Adresse hovedkontor

Bedriftsveien 7, 0950 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

TINE er en ledende leverandør av merkevarer innen mat og drikke med fokus på meieriprodukter.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

TINE er et næringsmiddelkonsern som foredler rene og naturlige råvarer til god og sunn mat. Morselskapet TINE SA er et samvirkeselskap eid av norske melkeprodusenter.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

26 500 000 000

Antall ansatte

5 136

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

TINE har fått ny konsernsjef, Ann-Beth Freuchen

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Direktør TINE Innkjøp Harald Varstad. / Leder bærekraft Elisabeth von Krogh

---

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

harald.varstad@tine.no / elisabeth.vonkrogh@tine.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

TINE benytter mange innsatsfaktorer i sine produkter. Den viktigste og største er melk fra selskapets ca 8000 eiere. I tillegg til melken er TINE avhengig av ulike råvarer og ingredienser som produseres både i og utenfor Norge. TINE stiller krav til, og forventer at leverandørene lever opp til de samme standardene som TINE stiller til sin egen virksomhet.

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

606

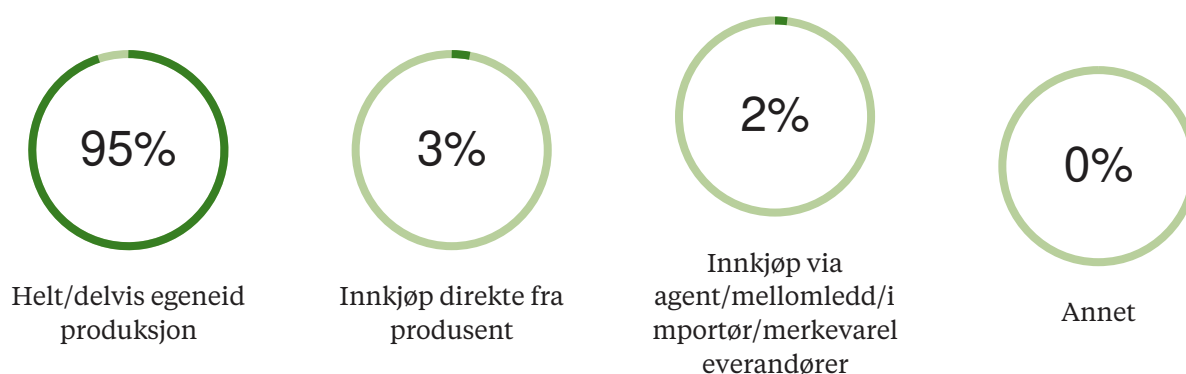

Kommentar til antall leverandører

Leverandører med kjøp på over NOK. 1,0 mill i rapporteringsåret til TINE SA

Type innkjøp/ leverandørforhold

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Belgia :	4
Sveits :	8
Tyskland :	19
Danmark :	29
Spania :	3
Finland :	4
Frankrike :	8
Storbritannia :	7
Irland :	7
Italia :	6
Nederland :	11
Norge :	469
Polen :	3
Sverige :	18
USA :	3
Østerrike :	2
Litauen :	1
Kina :	1
Hong Kong :	1
Sør-Korea :	1
Ungarn :	1

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

Antall produsenter dette er basert på

Kommentar til antall arbeidere

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Emballasje	Tyskland Danmark Norge Sverige
Ingredienser	Sveits Tyskland Norge
Driftsmateriell	Frankrike Norge
Transporttjenester	Norge
Salg og markedsføring	Norge
IT	Irland Norge
Tjenesteleverandør	Tyskland Norge Sverige
Reise og service	Norge
Ferdigvarer	Belgia Tyskland Frankrike Norge
Maskiner og utstyr	Tyskland Danmark Norge Sverige
Energi	Norge
Konserntjenester	Norge

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Ja

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: Alle ansatte skal gjennomføre opplæring i TINEs etiske retningslinjer

Gjennomført.

Status: Svarprosent 91%

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

I 2024 skal minst 81% av TINEs melkeprodusenter gjennomføre klimaberegninger for sine gårdsbruk. TINE leder forskningsprosjektet Metanhub for å redusere klimagassutslippet fra norske kyr. Målet er å kutte 30 prosent i metanutslippene fra både melke- og kjøttproduksjonen fram mot 2027. I 2024 skal prosjektet testes ut på 100 gårder.

TINE er opptatt av dyrevelferd og har en egen indiaktor for å måle og følge opp dette hos sine melkeprodusenter. Vi er allerede på et godt nivå, men setter likevel et mål om å øke denne vært år, også i 2024.

I aktsomhetsvurdering av råvarer som TINE kjøper inn for bruk i sine produkter har vi avdekket at det er vesentlig risiko på råvarene kaffe og kakao, og har besluttet å ta i bruk en merkeordning på disse råvarene med mål om å få dette på plass i 2024.

I 2023 har TINE utviklet en strategi for forybar transport frem mot 2030. I 2024 setter vi fart på implementeringen av denne.

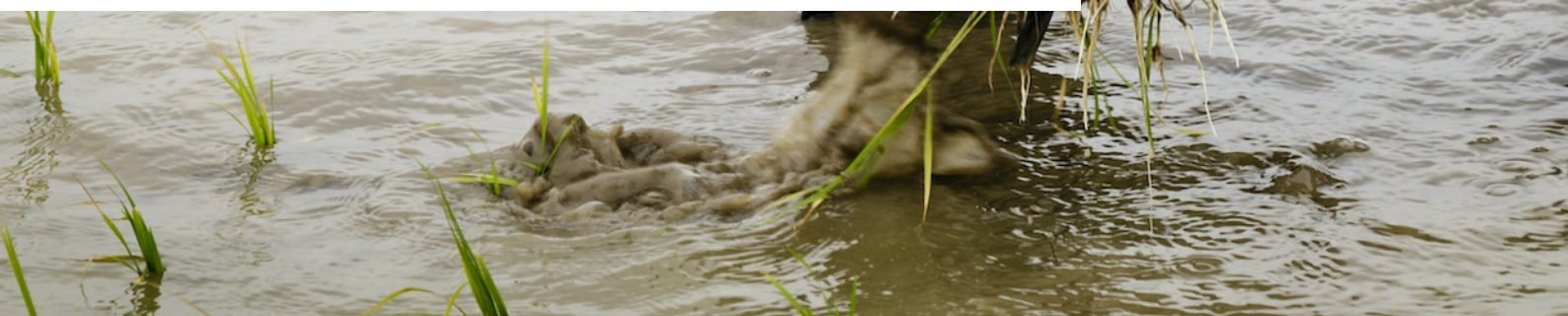
I 2024 skal TINE utvikle og implementere en strategi for bærekraftig innkjøp i TINE Gruppen som også er en forberedelse til rapportering på CSRD.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy* for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.tine.no/om-tine/tines-etiske-retningslinjer>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

TINE rapporterer bærekraft som en integrert del av sin årsrapport.

Års- og bærekraftsrapport for 2023 ligger offentlig tilgjengelig her:<https://www.tine.no/om-tine/finansiell-informasjon>

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

TINEs etiske retningslinjer er utviklet i samarbeid mellom TINE Innkjøp, TINE Bærekraft, HR, Juridisk, Konsernledelsen, arbeidstakerforeninger og er endelig besluttet i Styret.

TINEs etiske retningslinjer gjelder for hele TINE gruppa.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

TINE Innkjøp gjør løpende aktsomhetsvurderinger ved inngåelse av nye kontrakter. I tillegg gjør de en årlig gjennomgang av hele leverandørbasen til TINE SA.

Marked og Produktutvikling og Forskning gjør aktsomhetsvurderinger ved endringer i produktene våre. Forut for større forretningsbeslutninger gjøres risikovurderinger som også inneholder kravene i Åpenhetsloven. For øvrig, se informasjon på [tine.no](https://www.tine.no) (<https://www.tine.no/om-tine/baerekraftig-forretningsvirksomhet-apenhetsloven>)

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Metodikk for aktsomhetsvurderinger er tatt inn som en del av den sentrale innkjøpsprosessen i TINE (S4) som alle som inngår nye kontrakter skal følge.

TINE Innkjøp eier denne prosessen og skal - i tillegg til å gjennomføre den selv - veilede kollegaer i hvordan man følger prosessen

Det er stilt tydelig krav til at aktsomhetsvurderinger skal gjennomføres som en del av de innledende forberedelsene til en innkjøpsprosess og leveres til fullmaktshaver sammen med budsjett og innkjøpsbehov for å ta beslutning om det aktuelle innkjøpet skal gjennomføres eller ikke.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

TINE har utviklet en egen prosess for aktsomhetsvurderinger med tilhørende verktøy. Dette ligger tilgjengelig på samme sted som øvrige prosesser og verktøy sentralt i TINE. I tillegg er det gjennomført opplæring av miljøer som skal utføre aktsomhetsvurderinger som en del av sitt arbeid.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Vår overordnede bærekraftsstrategi og etiske retningslinjer omhandler temaene klima og miljø, dyrevelferd, biologisk mangfold, matsvinn, miljøsmart emballasje, trygg mat, ernæring, mangfold og inkludering og HMS.

Forpliktelsene til å respektere dette er en integrert del av hele virksomheten, som alle ansatte skal følge. Hvert konsernområde gjør sine vurderinger og forankrer strategien i eget arbeid og planer.

For TINE innkjøp er de etiske retningslinjene godt forankret.

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Vi rapporterer til Styret og Konsernledelse minimum 2 ganger i året. Her presenteres status på den overordnede bærekraftsstrategien, samt status på åpenhetslovens forpliktelser.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

- Leverandører til TINE må akseptere Code of Conduct for å få kontrakt. Denne finnes på norsk og engelsk. Målgruppen er alle leverandører til TINE gruppa.
  - Bærekraft og ansvarlig forretningsvirksomhet er fast agendapunkt på oppfølgingsmøter med strategiske leverandører og samarbeidspartnere
-

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

I 2023 har vi brukt tid på å bygge kompetanse på bærekraftig innkjøp gjennom deltagelse i SKIFT-programmet, interne og eksterne kompetansesamlinger.

I tillegg har TINE jobbet gradvis med å få ytterligere erfaring med aktsomhetsvurderinger og identifisere forbedringspunkter i prosessene våre.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
TINEs eiere - melkebøndene	Helse, miljø og sikkerhet Lønn Miljø Dyrevelferd Drivhusgasser	Norge
Utslipp fra transport og transporttjenester	Drivhusgasser	Norge
Innkjøp av innsatsfaktorer, særlig risikoråvarer	Fagorganisering og kollektive forhandlinger Helse, miljø og sikkerhet Lønn Arbeidstid	Norge Sør-Amerika Øst-Asia Den europeiske union

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Det er viktig for TINE at vår egen virksomhet samt våre leverandører av råvarer, driver sin virksomhet uten at dette går på bekostning av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Ulike deler av organisasjonen skal gjennomføre aktsomhetsvurderinger. TINE Innkjøp har et hovedansvar for

leverandørene til TINE, men også andre i TINE vil gjennomføre aktsomhetsvurderinger bla. i forbindelse med valg av råvarer og innkjøp. TINEs eiere og produsenter av melk vil også gjøre aktsomhetsvurderinger av egen virksomhet ved hjelp av landbrukets kvalitetssystem (KSL).

Retningslinjene for aktsomhetsvurderinger fra OECD krever også at virksomheter gjør aktsomhetsvurderinger i forbindelse med ulike forretningsbeslutninger. For eksempel vil man gjennomføre dette ved etablering av nye forretningsområder, lansering av nye produkter eller oppkjøp av annen virksomhet. TINE jobber risikobasert hvor risikovurderinger og analyser er en del av ledelsessystemet vårt. Aktsomhetsvurderinger forut for forretningsbeslutninger er lovkrav på linje med overholdelse av andre lover og forskrifter. Dette inngår som en del av TINEs risikobaserte arbeidsmåte.

TINE inkluderer også klima og miljø, samt antikorrupsjon i sine aktsomhetsvurderinger.

Proessen for aktsomhetsvurderinger i TINE er basert på «OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv». De røde nummererte sirklene er referanser til trinnene i aktsomhetsmodellen fra OECD (1-6).

Vi starter med en avklaring på hvorvidt den aktuelle aktsomhetsvurderingen allerede er i prosess eller er gjennomført tidligere. Her har vi da mulighet for å trekke på dokumentasjon og kunnskap fra tidligere.

Vår fremgangsmåte: <https://www.tine.no/b%C3%A6rekraft/baerekraftig-forretningsvirksomhet-apenhetsloven>

A1. Her gjennomføres en overordnet risikovurdering på hjemland, risikoråvarer og opprinnelsesland samt risikobrancher spesielt for selskaper i Norge. Ut ifra denne vurderingen kommer en liste med leverandører hvor det kan være risiko knyttet til menneskerettigheter, anstendige arbeidsforhold, miljø og antikorrupsjon. Dersom det ikke avdekkes vesentlig risiko, stopper prosessen her.

A2. Her gjør vi en detaljert vurdering av risikolisten fra A1. Det starter med at vi ser på funnene fra A1 opp mot dokumentasjonen og kunnskapen TINE har om de aktuelle leverandørene. Normalt vil da leverandørens risiko være håndtert og leverandøren får ny status med lav risiko. For de leverandørene der risikoen ikke er håndtert vil vi innhente nødvendig informasjon og dokumentasjon for å kartlegge risikoen enda bedre. Vi vil så gjennomføre en ny risikovurdering og leverandøren får da enten status «lav risiko» eller «høy risiko». Ved høy risiko vil leverandøren gå videre i prosessen.

I spesielle tilfeller hvor det avdekkes meget høy risiko vil saken løftes som en beredskapssak og håndteres i henhold til TINEs interne prosess for beredskapssaker.

A3. Her utarbeides og planlegges tiltak for å redusere risikoen avdekket i A2. Dette kan være stedlige revisjoner, endringer i kontrakter og tiltak som stanser eller reduserer den negative påvirkning. Nødvendige interne og eksterne ressurser involveres, og det settes opp en tiltaksplan med ansvarlige.

A4. Vi har kommet til tidspunktet der tiltakene vi har bestemt oss for i A3 gjennomføres. Dette dokumenteres løpende slik at vi kan se at tiltakene faktisk gir effekt.

A5. Her gjøres evaluering og læring. Vi bekrefter at tiltakene løste identifisert risiko og at den negative påvirkningen er redusert. Gjennomfører evalueringsmøte og foreslår forbedringer for å unngå tilsvarende i fremtiden.

Vurdering av risiko

I verktøyet TINE har utviklet, benyttes solide og anerkjente kilder til å vurdere risiko. Kildene tallfester graden av risiko, noe som har vært viktig når vi har utviklet vårt verktøy for risikovurdering på en objektiv måte. Alle kildene oppdaterer sine vurderinger og data årlig, noe som er sammenfallende med TINEs policy om årlig aktsomhetsvurdering. TINE har lagt til grunn følgende kilder for sine aktsomhetsvurderinger av leverandører (se vedlagte figur: kilde for risikovurdering).

En viktig del av arbeidet med å utvikle verktøyet har vært å bestemme grenseverdier for teamene. Når er et land godt nok på å ivareta grunnleggende menneskerettigheter eller anstendige arbeidsforhold? Kildene har anbefalinger som TINE har valgt å bruke. Med utgangspunkt i en poengskala fra 0 til 100 benytter TINE følgende

grenseverdier (se vedlagte figur: Grenseverdi for risiko). Leverandører i land med poeng under grenseverdiene, eller som bruker råvarer eller gjør sammenstilling i land med poeng under grenseverdiene vil få høy risiko i verktøyet og gå videre til en detaljert risikovurdering.

Overordnet risikovurdering av leverandører

TINE har utviklet et eget verktøy for hvordan vi skal gjennomføre overordnede aktsomhetsvurderinger i prosessens steg A2. Når det gjelder TINEs leverandører vil disse bli valgt ut fra blant annet produkt og råvare, hvilke land de opererer og hvor store innkjøp TINE gjør fra disse. Verktøyet og kriteriene som legges til grunn for valg av leverandører er under løpende vurdering og oppdatering. Målet er at verktøyet skal ta hensyn til eventuelle nye problemstillinger knyttet til menneskerettigheter og arbeidsforhold som måtte oppstå.

Basert på bestemte kriterier har vårt risikoverktøy automatisk identifisert 318 av 1880 leverandører til TINE over kr 100.000,- som er gjenstand for en mer detaljert risikovurdering. Etter en nærmere manuell vurdering vil antall leverandører bli betydelig redusert. De gjenstående leverandørene blir så testet opp mot vår prosess for aktsomhetsvurdering.

Normalt vil aktsomhetsvurderinger av TINEs leverandørdatabase gjentas årlig eller ved vesentlige endringer. Nye leverandører vil aktsomhetsvurderes i forbindelse med prekvalifisering (se vedlagte figur "Leverandørvurdering")

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

I 2023 har ikke TINE avdekket noen brudd på våre etiske retningslinjer.

A woman in a blue lab coat and cap is shown in profile, looking down at a piece of equipment in a laboratory setting. Other people in similar attire are visible in the background, working at their stations. The lighting is bright and clinical.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	TINEs eiere - melkebøndene
Overordnet mål :	1) Kutte klimagassutslipp 2) Dyrevelferd 3) Anstendige arbeidsforhold for avløsere og midlertidig arbeidskraft
Status :	1) Antall klimaberegninger iht. mål. Førtilsetninger for reduksjon av metanutslipp og bedre kvalitet på grovfôr iht. plan. Se for øvrig TINEs årsrapport 2023 2) Nivå på dyrevelferdsindikator iht. mål. Fokus på bedre kalvehelse 3) Tatt inn i bondens kvalitetssystem og del av årlig "fjøsrunde" (revisjon)
Mål i rapporteringsåret :	1) Kutte klimagassutslipp - minst 80% av TINEs eiere bruker klimakalkulatoren 2) Dyrevelferdsindikatoren økning år for år, fra 107,9 i 2022 3) Sikre anstendige arbeidsforhold for avløsere og midlertidig arbeidskraft

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

TINE leder forskningsprosjektet MetanHUB som forsker på fôring av husdyr med metanhemmere. Potensialet for reduksjon i metanutslipp er stort. Metanhemmerne produseres i Nederland.

Ca 40 % av foret til kyra er kraftfor. Halvparten av dette er norsk bygg, og resten er importerte proteinråvarer som roesnitter, mais, melasse, soya, raps og vegetabilsk fett. Soya utgjør en liten del av kraftforet og er sertifisert i henhold til ProTerra.

TINEs rådgivere jobber hvert år med tilpasset rådgivning på det enkelte bruk der det diskuteres potensielle tiltak bonden kan utføre for å bedre dyrehelse og dyrevelferd. Dyrevelferdsindikatoren er et egenutviklet verktøy bestående av 10 del-indikatorer som måler dyrehelse og dyrevelferd. Hver melkeprodusent får en vurdering av tilstanden i egen besetning på disse indikatorene som synliggjør styrker og forbedringsområder. TINEs rådgivere følger opp melkeprodusentene på dyrevelferd og gir råd og veiledning med basis i dyrevelferdsindikatoren.

Anstendige arbeidsforhold følges opp av bonden i KSL.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

- 1) 81% av TINEs melkeprodusenter gjennomfører klimaberegninger
- 2) Økning i dyrevelferdsindikatoren fra 2023-nivå
- 3) Følges opp i KSL

Prioritert negativ påvirkning/skade	Utslipp fra transport og transporttjenester
Overordnet mål :	Fornybar transport i TINE frem mot 2030 som kutter klimagassutslipp Sikre anstendige arbeidsforhold i innkjøpte transporttjenester til TINE SA i Norge
Status :	Utviklet og etablert strategi for fornybar transport i TINE, vi har 38 biogassbiler, og har 31 nye biogassbiler og 12 elektriske lastebiler i bestilling for levering i 2024 og første halvår 2025. Lav risiko for at brudd på anstendige arbeidsforhold i innkjøpte transporttjenester da TINE har hovedsakelig norske leverandører
Mål i rapporteringsåret :	Utvikle og implementere strategi for fornybar transport i TINE frem mot 2030. Rulle ut etisk standard for leverandører til transportører.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Utvikle strategi for fornybar transport i TINE
Bestilt 12 elektriske lastebiler og 31 biogasslastebiler
Gjennomgå leverandører og rulle ut etisk standard for leverandører

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Implementere strategien for fornybar transport
Fortsette utrulling av etisk standard for leverandører i kontraktene med transportører

Prioritert negativ påvirkning/skade	Innkjøp av innsatsfaktorer, særlig risikoråvarer
Overordnet mål :	Identifisere kontrakter som inkluderer innkjøp av risikoråvarer (DFØ), direkte eller indirekte:
Status :	Aktsomhetsvurderinger utført
Mål i rapporteringsåret :	Identifiserte risikoråvarer iht. DFØ relevante for TINE sin produksjon: ris, juice, nøtter, kaffe, kakao, sukker, frukt og bær, urter og krydder, salt. Gjøre aktsomhetsvurderinger på disse kontraktene og vurdere relevante tiltak

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Vi har avdekket at det er vesentlig risiko på råvarene kaffe og kakao, og har derfor igangsatt arbeid med merkeordning med mål om å få dette på plass i 2024.

Vi har utført stedlig revisjon av leverandørene av appelsinjuice i Brasil i november 2023, og har konkludert med lav risiko for brudd på våre etiske retningslinjer. Revisjonsskjema utviklet av KPMG ble benyttet i revisjonen. Myndighetene i Brasil gir næringslivet store bøter på avvik på HMS, anstendige arbeidsforhold og lønn. De er flinke til å følge opp næringslivet på dette.

Appelsinjuiceprodusentene i Brasil betaler det dobbelte av lovfestet minstelønn til sine sesongarbeidere. Bransjen strever med å få tak i arbeidskraft og det gjør at de må tilby gode vilkår for å få folkene de trenger.

Øvrige risikofaktorer er vurdert til å ha lav risiko. Sukker, ris, eplejuice, frukt og bær kommer fra EU.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Vi jobber nå med å håndtere avdekket risiko innen kaffe og kakao med merkeordning.

Videre vil vi fortsette arbeidet med risikoråvarene med mål om å redusere / avhjelpe vesentlig risiko dersom det avdekkes.

Prioritert negativ påvirkning/skade	
Overordnet mål :	
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

TINE jobber langs verdikjeden med å forebygge eller redusere negativ påvirkning / skade på mennesker, samfunn og miljø, fra primæleddet (bonden) og til produktet står tilgjengelig i butikk

---

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

TINE leder forskningsprosjektet Metanhub for å redusere klimagassutslippet fra norske kyr. Målet er å kutte 30 prosent i metanutslippene fra både melke- og kjøttproduksjonen fram mot 2027.

I 2024 skal prosjektet testes ut på 100 gårder.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Aktsomhetsvurderinger er en del av TINES innkjøpsprosess. Vi bruker output fra denne til å stille krav i konkurransegrunnlaget og velge ut leverandører til våre innkjøpskonkurranser. Jobber med strategi for bærekraftig innkjøp i 2024 med mål om å få på plass et systematisk arbeid for å redusere klimagassutslipp fra TINES innkjøp utover melken fra TINES eiere

---

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

DEBIO på økologiske produkter
FSC på fiberemballasje
NYT Norge

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Ikke relevante eksempler i 2023

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Vi har innført e-læring for etisk standard i TINE. 81% av TINES ansatte har tatt denne og vi jobber videre mot 100%.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Ingen konkrete eksempler i 2023

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Sirkulær økonomi

TINE har jobbet med sirkulær forretningsmodeller i 2023 og har introdusert Leverant, som er en nyetablert avdeling i TINE SA. Deres formål er å øke ressursutnyttelsen i TINES verdikjede - ende til ende innen forretningsområdene biprodukter, distribusjon og leieproduksjon. Leverant skal redusere matsvinn og bidra til en mer bærekraftig fremtid. I 2023 har Leverant startet jobben med å strukturere opp og bygge fundament, og gjennom det har de allerede lyktes med å bidra til omsetningsvekst og forbedringer for TINE.

I 2023 lanserte vi dessuten flere av våre bestselgende yoghurter på stor kartong. Med det spares 85 prosent plast, sammenlignet med yoghurt på stort plastbeger. For TINE er det en strategisk prioritering å redusere det totale plastforbruket i vår emballasje, og dette er et betydelig bidrag.

Arbeidet med nytt planleggingsverktøy i vår forsyningskjede, som skal redusere andelen produkter som utgår på dato, har gitt resultater. Vi ser spesielt en forbedring innenfor svinn/vrak av ferdigvarer på grunn av holdbarhet på -30 prosent fra 2022 til 2023. Kostnader knyttet til vrak av ferdigvare grunnet holdbarhet har ligget stabilt rundt 34 millioner kroner de siste årene. I 2023 er denne type kostnader redusert til 26 millioner kroner. Videre jobber TINE iherdig med lengre holdbarhet på melk, yoghurt, og andre varer, som også vil påvirke matsvinnet positivt.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåking av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

TINE Innkjøp har et hovedansvar for leverandørene til TINE, men også andre i TINE vil gjennomføre aktsomhetsvurderinger bla. i forbindelse med valg av råvarer og innkjøp.

TINEs eiere og produsenter av melk vil også gjøre aktsomhetsvurderinger av egen virksomhet ved hjelp av landbrukets kvalitetssystem (KSL).

TINE jobber risikobasert hvor risikovurderinger og analyser er en del av ledelsessystemet vårt.

Aktsomhetsvurderinger forut for forretningsbeslutninger er lovkrav på linje med overholdelse av andre lover og forskrifter. Dette inngår som en del av TINEs risikobaserte arbeidsmåte.

Compliance til interne etiske retningslinjer er organisert under Styring, Risiko og Etterlevelse (SRE)

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Vi har gode anerkjente datakilder. Et godt verktøy som oppdateres årlig ettersom datakildene oppdateres.

Vi har gjennomført overordnet aktsomhetsvurderinger på hele TINE sin leverandørbase juni 2023.

Viser til våre nettsider: <https://www.tine.no/om-tine/baerekraftig-forretningsvirksomhet-apenhetsloven>

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Vi har ikke eksempler på dette

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

For oss er åpenhet viktig, og vi deler erfaringer, samt vår arbeidsprosess med eksterne interessenter på våre nettsider og til alle kontakter oss for mer informasjon.

Vår offentlige kommunikasjon rundt eget arbeid med bærekraft finnes tilgjengelig på [tine.no](https://www.tine.no) i vår årsrapport her: <https://www.tine.no/om-tine/finansiell-informasjon>

På denne nettsiden beskriver vi vår arbeidsmetodikk med aktsomhetsvurderinger: <https://www.tine.no/b%C3%A6rekraft/baerekraftig-forretningsvirksomhet-apenhetsloven>

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Henvendelser fra eksterne mottas gjennom TINEs kundesenter og håndteres i samarbeid med TINE Kommunikasjon og andre relevante fagmiljøer.

TINE benytter seg av allerede innarbeidede rutiner og erfaring for håndtering av disse henvendelsene. Fra tidligere har TINE lang erfaring i å motta mange ulike henvendelser fra forbruker, sine kunder og interessenter.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Åpenhetsloven krever at TINE må sørge for eller samarbeide om gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

Dette er tatt inn i våre interne etiske retningslinjer. I tillegg står dette som et krav i vår etiske standard for leverandører.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Vi har ingen eksempler på denne i 2023

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

I TINE Grappa ønsker vi å bli informert om mulige kritikkverdige forhold, lære, forbedre oss og ta tak i forhold vi ikke ønsker i virksomheten vår. Vi har derfor i 2023 etablert en ekstern og åpen varslingskanal hvor medarbeidere, eiere, leverandører og andre interessenter enkelt kan varsle hvis det er noe vi burde ta tak i. Se nederst på <https://www.tine.no/kontakt>.

Vår eksterne varslingskanal er driftet av revisjons- og rådgivningsselskapet KPMG. Varselet går via KPMG som vil foreta en innledende vurdering av varselet, for eksempel opp mot definisjonen av 'kritikkverdige forhold'. KPMG sender deretter varselet til TINE Gruppas varslingsombud for videre oppfølging. Den som varsler får en bekreftelse på at varselet er mottatt innen 24 timer fra KPMG, og TINE mottar saken innen 48 timer for videre oppfølging.

TINE har også fått på plass nytt internt varslingsombud i 2023.

Kontaktinformasjon:

TINE SA

Direktør TINE Innkjøp Harald Varstad. / Leder bærekraft Elisabeth von Krogh
harald.varstad@tine.no / elisabeth.vonkrogh@tine.no